

KREDITI KAO IZVOR FINANCIRANJA POSLOVANJA- PRIMJER HPB BANKE

Bašić, Nikolina

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:658535>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-21**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

KREDITI KAO IZVOR FINANCIRANJA
POSLOVANJA- PRIMJER HPB BANKE

Mentor:

Prof.dr.sc. Ljiljana Vidučić

Student:

Nikolina Bašić, 1185233

Split, rujan, 2021.

SADRŽAJ

1.UVOD.....	1
1.1. Definicija problema.....	1
1.2. Cilj rada.....	1
1.3. Metode rada.....	1
1.4. Struktura rada.....	2
2. KREDIT.....	3
2.1. Pojam kredita.....	3
2.2. Uloga i funkcije kredita.....	4
3. VRSTE KREDITA.....	6
3.1. Kratkoročni krediti.....	6
3.2. Srednjoročni krediti.....	9
3.3. Dugoročni krediti.....	10
4.KREDITNO FINANCIRANJE U ODNOSU NA FINANCIRANJE IZ VLASTITIH IZVORA	11
4.1. Pojam i vrste financiranja.....	11
4.2. Kreditno financiranje.....	12
4.3. Vlasničko financiranje.....	12
4.4. Razlike kreditnog i vlasničkog financiranje.....	13
4.5. Omjer vlastitih i tuđih izvora financiranja.....	14
5.FINANCIRANJE KREDITIMA U ODNOSU NA FINANCIRANJE	
OBVEZNICAMA.....	14
5.1. Dugovne vrijednosnice.....	14
5.2. Rizici financiranja obveznicama.....	17
5.3. Prednosti i nedostaci financiranja kreditom i emisijom obveznica.....	19

6. FINANCIRANJE KREDITIMA: PRIMJER HPB BANKE.....	21
6.1. Povijest HPB banke.....	21
6.2. Organizacijska struktura HPB banke.....	22
6.3. Krediti HPB banke.....	23
6.3.1. Nenamjenski gotovinski krediti.....	23
6.3.2. Namjenski krediti.....	25
6.3.3. Stambeni krediti.....	26
7. ZAKLJUČAK.....	27
POPIS LITERATURE.....	28
POPIS TABLICA.....	30
POPIS SLIKA.....	30
SAŽETAK.....	31
SUMMARY.....	31

1. UVOD

1.1. Definicija problema

Kredit i zaduživanje dio su ljudske civilizacije, no zaduživanje nikad nije bilo zastupljenije u ljudskim životima nego danas. Dostupnost zaduživanja postajala je sve teža s obzirom da su društvena uređenja stvarala ekonomske uvjete za to, pa se i kreditima pristupalo mnogo opreznije. Za vrijeme kreditne ekspanzije pojedinac je mogao kupovati na kredit sve što poželi, no kako je financijski sustav napredovao iz dana u dan potrošačima je gotovina uvijek bila raspoloživa. U uvjetima u kojima je život usmjeren na visoku razinu potrošnje, potrebno je imati samokontrolu u razlikovanju dodatnih vrijednosti i osnovnih troškova života koje nisu neophodne, ali život čine ugodnijim, a potrošače zadovoljnijim.¹

Problem ovog rada jest analizirati obilježja kreditnog financiranja s naglaskom na bankarske kredite.

1.2. Cilj rada

Cilj samog rada je istražiti financiranje gospodarskih subjekata kreditima u HPB banci.

1.3. Metode rada

Metode rada koje će se koristiti za prikupljanje podataka i istraživanje rada su metode analize i sinteze, metode klasifikacije i metode studije slučaja. Metodama analize i sinteze raščlanjivati će se pojmovi i zaključci na jednostavnije sastavne dijelove kao i objašnjavati i istraživati stvarnost putem sinteze jednostavnih sudova u složenije. Metodama klasifikacije, opći pojmovi dijeliti će se na posebne u okviru opsega pojma. Zadnja korištena metoda je metoda studije slučaja kojom će se analizirati financiranje bankarskih kredita na primjeru HPB banke.

¹ Hrvatska narodna banka, <http://www.hnb.hr>

1.4. Struktura rada

Rad se sastoji od četiri poglavlja u kojima će se pobliže objasniti kreditno financiranje. U prvom poglavlju objasnit će se pojam, vrsta i uloga kredita. Drugo poglavlje obuhvaća kreditno financiranje u odnosu na financiranje iz vlastitih izvora. U trećem poglavlju definirati će se pojam obveznice i objasniti razlika između financiranja kreditima u odnosu na financiranje obveznicama. Zadnje poglavlje odnosi se na financiranje kreditima na primjeru HPB banke. Na samom kraju donosi se zaključak rada te popis korištene literature.

2. KREDIT

2.1. Pojam kredita

Riječ kredit dolazi od francuskog, njemačkog i talijanskog jezika, a iz latinskog dolazi samo značenje, što znači ono što je povjereno, zajam. Kredit možemo definirati kao privatno-privredni akt gdje neki privredni subjekt u vlasništvo prepušta novac ili određena realna ekonomska dobra drugom privrednom subjektu s pravom na kasniji povrat i za određeno vrijeme, a uz određenu odštetu (interes). Tako se predaje pravo kojim subjekt dolazi do realnih ekonomskih dobara. Pri tome ako se dopuštaju stvarna ekonomska dobra u pitanju je *stvarni kredit*, a kad se prepušta slobodna kupovna snaga predstavljena u bilo kojoj vrsti novca radi se o *novčanom kreditu*.²

Možemo ga još definirati kao i novčani dužničko-vjerovnički odnos gdje je od strane vjerovnika kredita, odnosno banke, dopušteno pravo korištenja iznosa novčanih sredstava dužniku na neko određeno vrijeme te uz ugovorene uvjete i stope povrata. Ocjenom kreditne sposobnosti dužnika te odlučnosti vraćanja kredita uz plaćanje kamate u dogovorenom roku odobravaju se novčani i nenovčani krediti.³

U širem smislu kredit obuhvaća većinom nenamjenske i namjenske kreditne oblike poput potrošačkih i robnih kredita, poslovnih aranžmana prodaje robe, novčanih zajmova, usluga i izvođenja radova uz odgođenu naplatu, financijskih kredita, dužničke vrijednosne papire, otvorene račune i dr.

Ugovaranje kredita većinom se vrši u banci, štednoj banci i stambenoj štedionici, nekoj od kreditnih institucija ili u kreditnoj uniji. Kreditni posrednici, koji pomažu potrošačima sa obavljanjem pripremnih radnji te predstavljaju ili nude ugovore o stambenom potrošačkom kreditu također moraju imati odobrenje Hrvatske narodne banke. Osim toga kreditni posrednici mogu s potrošačima sklapati ugovore o stambenom potrošačkom kreditu u ime i za račun vjerovnika.

Kredit zajedno s novcem vremenski povezuje privredni život u jednu cjelinu. On se daje na izvjesno vrijeme gdje privredni subjekt koji daje kredit mora čekati, uz odštetu, na dobra i usluge koje mu inače omogućuje kreditirana kupovna snaga. Nakon što ugovorni rok isteče, primaoc

² Tomašević, J. (2004.): Novac i kredit, DOM I SVIJET, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, str. 187

³ Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33841>, 5.8.2021

kredita vraća dug te se on mora odreći onih dobara i usluga koje mu je omogućavala kupovna snaga koju je kreditom dobio.

2.2. Uloga i funkcije kredita

Kako se robna proizvodnja sve više razvijala kredit je postao najznačajniji faktor ekonomskog razvoja. U suvremenom gospodarstvu postaje osnovni izvor novca i sve više dominira kao sredstvo plaćanja. Osnovna i glavna uloga kredita je mobilizatorska uloga. Mobilizatorska uloga kredita omogućuje pretvaranje neuposlenih društvenih sredstava kao potencijalnog novčanog kapitala u bankarski kredit. Tako mobilizirana sredstva se reproduciraju na poduzetnike koji predstavljaju faktor u procesu reprodukcije. Ova uloga je dvojaka, može spriječiti stagnaciju odnosno izvjesnu ukočenost, ali isto tako ubrzati ili olakšati proces reprodukcije.⁴

Proces reprodukcije osigurava kontinuitet proizvodnje i likvidnost, uspostavlja ravnotežu robno novčanih odnosa na tržištu te ubrzava i povećava proces proizvodnje. Vrlo bitna stavka je da novac i kredit dođu na pravo mjesto u pravo vrijeme, ali isto tako potrebno je osigurati odgovarajuću količinu novca pomoću kredita. Sama uloga kredita je važna jer kredit ima višeznačne funkcije u bankarskoj i financijskoj praksi.

Neki autori smatraju da je bitna funkcija kredita u tome što omogućuje i olakšava odvijanje privrednog procesa koji se sastoji od proizvodnje, podjele i potrošnje dobara i usluga u narodnoj privredi i to tako što se kreditom omogućuje lakše prilagođavanje privrednih faktora promjenama u privrednom životu koje nastupaju uslijed promjena kod ponude, potražnje i podjele dobara. Isto tako neki teoretičari smatraju da je bitna funkcija kredita što omogućuje čitav dio cirkulacije robe i usluga koji ne cirkulira razmjenom za novac čime kredit pospješuje čitav proces cirkulacije i time vrši istu funkciju koju ima i novac.⁵

Prva funkcija kredita je mobilizatorska funkcija pomoću koje se prikupljaju raspoloživa sredstva koja postoje u gospodarstvu, a koja se ne koriste. Otvaraju se računi klijenata tako što se obavljaju financijski poslovi u ime svojih klijenata putem štednje uz odgovarajuću kamatu. Banke tako prikupljaju sredstva i usmjeravaju ih putem kredita zajmotražitelja.

⁴ Domančić, P., Nikolić, N. (1994): Monetarne funkcije i financiranje razvoja, Ekonomski fakultet Split, Split, str 70.

⁵ Tomašević, J. (2004.): Novac i kredit, DOM I SVIJET, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, str. 194

Nadalje, kredit se koristi i kao jamstvo likvidnosti, predstavlja balans, stabilnost i omogućuje neometano održavanje tekuće proizvodnje i stvaranje harmonije između ponude i potražnje na tržištu. Kao što je već prethodno navedeno, kredit ima bitnu ulogu u procesu reprodukcije jer se pomoću njega održava stalna likvidnost među privrednim subjektima. Značenje kredita je iznimno velik jer se proces proizvodnje ne oslanja samo na vlastite izvore financiranja već se pomaže i tuđim izvorima, a to upravo predstavljaju sami krediti.

Nadalje, veliki utjecaj na međunarodnu razmjenu imaju krediti koji to ostvaruju kroz financiranje priprema izvora i osiguravanje izvoznih poslova. Od izvoznih poslova razlikuju se dugoročni i kratkoročni krediti, o njima ćemo nešto više u nastavku rada.

Funkcija razvoja međunarodnih ekonomskih odnosa predstavlja četvrtu funkciju kredita. Kako bi izvoznici za obrtna sredstva prevladali vremenski razmak od ulaganja do naplate iz inozemstva stoga ova funkcija u tom slučaju predstavlja veliku bankarsku podršku.

Peta funkcija je funkcija razvoja nedovoljno razvijenih područja gdje kredit utječe na ubrzani privredni razvoj i nadopunjuje nedostatak akumulacije. Problemi poput zaostajanja u razvoju, zaposlenosti, standardu se amortiziraju.

Posljednja funkcija je funkcija kontrole tokova u privredi. Ovom funkcijom uz pomoć kredita se nadograđuju ekonomski troškovi novom količinom novca i tako kredit ima obilježje kontrolne funkcije u okviru emisijske politike centralne banke. Kontrolna funkcija se ostvaruje vršenjem kontrole poslovanja poduzeća koja kreditiranja vrše u vidu namjenskih korištenja kredita kao i u pogledu otplate kredita u dogovorenim rokovima.

3. VRSTE KREDITA

Posljednjih nekoliko godina, krediti su postali nezamjenjiva financijska usluga u različitim životnim situacijama. Svaki kredit je dizajniran kako bi ispunio potrebe i osigurao pouzdan dolazak do potrebnih sredstava. Stoga, potrebno je odabrati pravi kredit koji će poboljšati financijsku stabilnost i omogućiti bezbroj pogodnosti i povoljnih uvjeta.

Kredite možemo podijeliti prema različitim kriterijima:⁶

- Prema predmetu kreditiranja na robne i novčane
- Prema subjektima na komercijalne i bankarske
- Prema svrsi na proizvođačke i potrošačke
- Prema namjeni na kredite za obrtna sredstva i investicijske
- Prema osiguranju na otvorene i pokriveno

No, ipak najčešća podjela kredita je prema namjeni i roku dospjeća. Razlikujemo namjenske i nenamjenske kredite. Dok se nenamjenski krediti u pravilu nude i odobravaju na kraće rokove, namjenski krediti su povezani sa dužim rokovima dospjeća. Stoga, kredite prema roku dospjeća i ekonomskoj funkciji dijelimo na kratkoročne, srednjoročne i dugoročne.

3.1. Kratkoročni krediti

Kratkoročni krediti su krediti s rokom dospjeća do jedne godine. Odobravanjem kratkoročnih kredita stvara se novi novac i tako banka povećava novčanu masu. S obzirom na način odobravanja kratkoročnih kredita možemo izdvojiti nekoliko vrsta kratkoročnih kredita: kontokorentni, akceptni, eskontni, lombardni, rambursni i avalni.⁷

⁶ Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33841> , 13.8.2021

⁷ Kratkoročni krediti, <https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/K/Kratkoro%C4%8Dni-krediti>, (pristupljeno 15.8.2021.)

Kontokorentni kredit vrsta je kratkoročnog kredita koji smanjuje blagajničko poslovanje i omogućuje komitentu da lakše premosti kratkoročnu nelikvidnost, ali i omogućuje racionalnu i elastičnu upotrebu kredita. Komitent sredstva odobrenog kredita može koristiti za plaćanje i promet te izdavati naloge za plaćanje iznad iznosa vlastitih sredstava na računu. Kredit se odobrava do najvišeg iznosa koji je utvrđen kreditnim limitom, ali komitentu je dozvoljeno korištenje kredita i u manjem iznosu koji je ugovoren. Komitent pritom plaća kamate na iskorišteni dio "otvorene kreditne linije", dok na neiskorišteni dio mora plaćati proviziju banci. Zbog promjenjivog obujma korištenja ovoga kredita, banci se nameće potreba održavanja većeg stupnja likvidnosti, stoga su kamatne stope puno veće na kontokorentne kredita nego na ostale.

Akceptni kredit je vrsta garantnog kredita čijim odobravanjem banka na sebe preuzima obvezu isplate mjeničnog duga u slučaju da izdavatelj mjenice ne iskupi mjenicu njezinu dospijeću. Time banka ne doznačuje klijentu novčana sredstva u iznosu na koji kredit glasi. Akceptom mjenice, omogućuje se lakše dobivanje eskontnog kredita tražitelju bankovnog akcepta jer banka time postaje glavni mjenični dužnik.

Eskontni kredit je stari kreditni posao koji se odobrava na podlozi budućeg potraživanja. Banka prije dospijeća potraživanja, kupuje određeno potraživanje dok istodobno naplaćuje eskont, tj. kamate, troškove za usluge i provizije. Mjenica je jedno od najčešćih pokrića za odobravanje kredita. Pri odobravanju kredita obračunava se kamata koja se računa od dana isplate eskontnog kredita pa sve do dana dospijeća same mjenice. Procesom eskontiranja mjenice, robni kredit postati će bankarski, te se potraživanje prema kupcima pretvara u potraživanje prema bankama. Odobravanjem eskontnog kredita dužnik ima obvezu banci vratiti kredit te iskupiti određenu mjenicu. Ukoliko dođe do propusta, banka ima za pravo protestirati mjenicu i naplatiti iznos od bilo kojeg mjeničnog dužnika. S obzirom na poslovanje, eskontni krediti čine povoljnije prilike za poslovnu banku nego drugi oblici kredita, zbog toga što se eskontirana mjenica može ponovno reeskontirati kod središnje ili neke druge komercijalne banke.

Lombardni kredit je posebna vrsta kratkoročnog osiguranog bankarskog kredita. Založena pokretna imovina garancija je da će odobreni kredit biti vraćen te se na temelju toga lombardni kredit odobrava. Ove kredite odobravaju one banke koje se u okviru svoje djelatnosti bave lombardnim poslovima kao i specijalizirane organizacije za tu vrstu poslova tzv. zalagaonice. Za dobiti lombardni kredit treba založiti:

- Dragocjenosti- zlato, srebro, nakit, koje najčešće zalažu građani
- Vrijednosne papire- koji kotiraju na burzi (dionice, obveznice i sl.) te kratkoročne vrijednosne papire (komercijalne zapise)
- Zalihe- razna kurentna roba uskladištena u javnom skladištu
- Roba na putu- na temelju tovarnog lista i ostalih pratećih dokumenata (faktura, police osiguranja i sl.)

Financiranje lombardnim kreditom ima i svoje nedostatke. Smanjivanje financijske fleksibilnosti dužniku, ovaj kredit se smatra iznimno nepovoljnim. Sve dok su vrijednosni papiri u zalogu, poduzeće ih ne može prodati. Ako u tijeku zaloga njihova tržišna vrijednost poraste, poduzeće propušta ostvariti zaradu, budući da se založeni vrijednosni papiri ne mogu prodati.⁸

Rambursni kredit dolazi od francuske riječi "*rambourser*" što znači isplatiti. Ova vrsta kredita jako je bitna u trgovačkoj razmjeni, i često se koristi kod međunarodnih poslovnih odnosa. Banka otvara rambursni kredit uvozniku robe za plaćanje uvoza robe, ali uz pokriće raznih dokumenata koji su preneseni na nju. U praksi se češće povezuje s (neopozivim) dokumentarnim akreditivom. Uvoznik će potpisati ugovor u kojem će izvozniku obvezati plaćanje uz pomoć akcepta kod rambursne banke. Kako bi izvoznik izvršio plaćanje on može eskontirati mjenicu, može je koristiti za plaćanje ili je može pretvoriti u novac tak što je prodaje na burzi.

Avalni kredit je kratkoročni kredit kojim banka daje aval odnosno jamstvo na mjenične obveze svojeg komitenta do ugovorenog iznosa avalnog kredita. Kvaliteta mjenice kao i njezina vrijednost se povećava što za posljedicu ima jednostavnije eskontiranje. Ukoliko dođe do neisplate mjenice banka daje neopozivo jamstvo da će to učiniti sama banka kao jamac, stoga, s obzirom na uvjetno obećanje plaćanja avalni krediti za banku predstavljaju potencijalnu obvezu.

3.2. Srednjoročni krediti

Srednjoročno kreditiranje je kreditiranje koje traje od jedne godine do pet godina. Ovim kreditiranjem popunjava se vremenski "vakuum" kratkoročnih i dugoročnih izvora. Kratkoročni izvori raspoloživi su samo do jedne godine, dok su dugoročni raspoloživi i preko pet godina. Ono

⁸ Marković, I. (2000.): Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava, RRIF, Zagreb, str. 60

što je karakteristično za srednjoročne kredite je činjenica da takvi krediti traže kompleksnije i temeljitije elemente osiguranja. Ovakva vrsta kredita ne koristi se kao izvor investicijskog financiranja, već se koristi kao element operativnog poslovanja poduzeća. Svaka banka ima autentične kreditne proizvode koji se mogu razlikovati prema visini kamate, načinu otplate ili prema elementima osiguranja. U današnje vrijeme može se razlikovati jako velik broj vrsta kredita koji se mogu sumirati u dvije glavne skupine kredita, a to su namjenski i nenamjenski krediti.

Namjenski krediti su krediti s određenom namjenom koja se strogo prati zbog njihovih karakteristika poput nižih kamatnih stopa, duljih rokova otplate i viših iznosa kredita. Kod namjenskih kredita, banka izravno prati kako klijent raspoređuje dobivena sredstva.

Glavno obilježje nenamjenskog kredita je to što klijent nema nikakvu obvezu objašnjavanja prema banci kako će odobrena sredstva potrošiti, a banka ne kontrolira korištenje istih takvih sredstava. Zbog toga nenamjenski krediti za banku imaju višu kamatnu stopu, veći rizik plasmana, niže svote kredita i kraće rokove otplate.

Odobranje namjenskih i nenamjenskih kredita je povezano za sektor ekonomije. Kao nenamjenski krediti za poduzeća služe i strukturirani proizvodi koje banka posjeduje. Takvi krediti odobravaju se poduzećima, ali ih banka nastoji kontrolirati i ograničiti. Kako su građani spremni prihvatiti veću kamatnu stopu banka puno lakše odobrava namjenske kredite toj skupini potrošača.⁹

3.3. Dugoročni krediti

Kod dugoročnih kredita rok dospijea dulji je od pet godina. Ovi krediti najčešće se koriste kod financiranja većih investicija. Njihovo odobranje se vrši na temelju dugoročnih izvora sredstava komercijalne banke. S obzirom da se odobravaju na rok od dvadeset i više godina, odobranje dugoročnih kredita uvjetovano je založnim pravom na nekretnine (hipoteke) pa oni predstavljaju vrlo rizičan posao za vjerovnike. Osim toga, nerijetko se zahtijevaju i drugi oblici osiguranja kredita poput solidarnog jamstva, osiguranja nekretnina od različitih rizika i sl. postoje razni elementi putem kojih banke kontroliraju rizik, a to su kamatna stopa i pojačani elementi

⁹ Gregurek, M. i Vidaković, N. (2013.): Bankarsko poslovanje, RRIFplus d.o.o., Zagreb, str.168-169

osiguranja. Kontroliranje kvalitete dodatnih elemenata osiguranja povećava troškove za banku te tako usporava poslovanje.

Postoje dvije vrste dugoročnih kredita, hipotekarni i investicijski kredit.

Kao jedan od najstarijih kreditnih poslova izdvaja se hipotekarni kredit. Hipotekarni kredit je kredit kojem je rok dospijeca duljine deset do dvadeset godina i pritom je osiguran upisom hipoteke. U početku njegovog nastanka zemlja je bila najčešći predmet zaloga, no danas banke imaju širu paletu hipotekarnih kredita. Hipotekarni vjerovnik koji može biti banka ili druga specijalizirana financijska institucija, vraćanje kredita osigurava tzv. intabulacijom. To je pravni postupak uknjižbe založnog prava na nekretnini, na temelju kojega nenaplaćena potraživanja koja su dospjela, hipotekarni vjerovnik može namiriti iz vrijednosti zaloga.¹⁰

Investicijski krediti su krediti koje banka odobrava kako bi poduzeće povećalo svoje poslovanje kroz ostvarivanje investicija. Ovaj oblik kredita je u direktnom suodnosu s ekonomskim rastom i razvojem, i zato se smatra najkorisnijim, ali za banku predstavlja jedan od složenijih oblika kreditiranja. Prije samih poslovnih poduhvata banka će provjeriti isplativost investicije te nastaviti s istom ukoliko je isplativa, uz provjeru svih uvjeta. Jako je važno da banka prati investicijske kredite. Neke investicije znaju trajati godinama, te na samom startu nemaju visoke prihode, pa banka mora pratiti razvoj investicije da bude sigurna da će otplata biti obavljena.¹¹

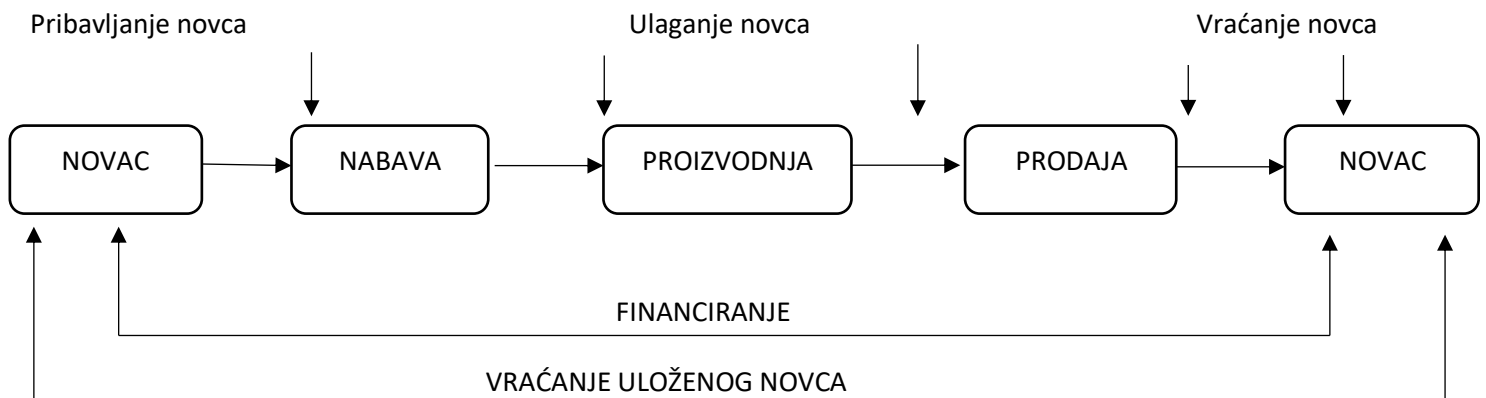
¹⁰ Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33841>, 17.8.2021.

¹¹ Gregurek, M. i Vidaković, N. (2013.): Bankarsko poslovanje, RRIFplus d.o.o., Zagreb, str. 170

4.KREDITNO FINANCIRANJE U ODNOSU NA FINANCIRANJE IZ VLASTITIH IZVORA

4.1. Pojam i vrste financiranja

U širem smislu pod financiranjem se podrazumijeva pribavljanje novca, ulaganje novca, vraćanje novca i dinamičan proces usklađivanja. Financiranje je važna poslovna funkcija koja opskrbljuje reprodukcijski proces u poduzeću novcem i objedinjuje sve ostale funkcije. Pojam financiranja može se definirati kao dinamičan proces, a ne stanje što dokazuje sljedeća slika.

Slika 1: Financiranje poslovanja proizvodnog poduzeća

Izvor: Marković, I. (2000.): Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava, RRiF, Zagreb, str. 6

Financiranje se može podijeliti u nekoliko skupina i to prema:

- Roku raspoloživosti izvora: kratkoročno, srednjoročno i dugoročno financiranje
- Porijeklu izvora financiranja: unutarnji (interni) izvori i vanjski (eksterni) izvori
- Vlasništvu izvora financiranja: vlastiti (neročni) izvori i tuđi (ročni izvori)

U financijskom sustavu koji su orijentirani bankama kao što je i hrvatsko gospodarstvo, primarnu ulogu imaju krediti koji se koriste za financiranje nabave nove i inovativne opreme i tehnologije

za velika poduzeća. Glavni način financiranja poduzeća je emisijom obveznica na tržištu kapitala i kreditima sa obračunskim otplatama.

4.2. Kreditno financiranje

Pod kreditnim financiranjem smatra se financiranje bankarskim kreditima i kreditima i jamstvima države te lokalnih organa države. Razne banke nesklone su riziku zbog sudjelovanja u financiranju malog gospodarstva. Pošto banke, male poduzetnike smatraju rizičnom skupinom prilikom odobravanja kredita traže razne dokumentacije i osiguranja poput hipoteke i fiducije na nekretninu. Osim kredita banaka i vlade, postoje i krediti kreditnih zadruga.

4.3. Vlasničko financiranje

Jedan od problema koji se javlja u Hrvatskoj je nedostatak početnog kapitala koji omogućuje lakše financiranje projekata koji nemaju odgovarajući kolateral i instrumente osiguranja, ali i problem slabog gospodarskog rasta koji sve više negativno utječe na razvoj ekonomije. Vlasničko financiranje odnosi se na financiranje vlastitim kapitalom. Najčešće opcije financiranja vlastitim kapitalom su: zadržana dobit, pozajmice vlasnika i drugih strana, poticaji i potpore, ulagači- treće strane. Ulagači predstavljaju poslovne anđele koji se definiraju kao neformalni individualni investitori koji savjetuju mlada poduzeća svojim poslovnim iskustvom i znanjem te im pomažu u budućem rastu i razvoju. Također pomažu u financiranju poduzetnika koji se nalaze na početku razvoja poslovanja.

4.4. Razlike kreditnog i vlasničkog financiranja

Dugoročno zaduživanje podrazumijeva zaduživanje s rokom vraćanja od jedne godine pa na dalje. Neki od osnovnih oblika kreditnog dugoročnog financiranja korporacija su leasing, emisija obveznica i krediti na obročnu otplatu. Karakter nacionalnog financijskog sustava, odnosno odgovor na pitanje da li je financijski sustav više okrenut burzama ili bankarskom tržištu su elementi koji određuju koji izvor ima glavnu ulogu u gospodarstvu.

Pri odluci o financiranju posebno treba voditi računa o tome financira li se tvrtka iz tuđih ili vlastitih izvora. Stoga, odluka o financijskim resursima spada u skupinu važnih odluka koje donosi financijski menadžer. Potrebno je da od strane financijskog menadžera bude definirano koji izvor financiranja pripada usvojenoj politici financiranja (agresivna, umjerena, konzervativna), poziciji tvrtke (rezervni kapacitet zaduživanja, likvidnost, ranije preuzete dugoročne fiksne obveze), ciljanoj strukturi kapitala, stavu menadžmenta prema mogućoj izmjeni kontrole (kod emisije vlasničkih vrijednosnica i dodatnim ograničenjima menadžerskih odluka). Potrebe tvrtke za određenim oblikom financiranja, financijski menadžer treba uskladiti s postojećim tržišnim uvjetima kao što su trošak pojedinog oblika financiranja, dostupnost izvora i fleksibilnost koja je vezana za karakteristike pojedinog instrumenta. Razne tvrtke su kreirale hibridne vrijednosnice kako bi zadovoljile potrebe investitora za sniženje troškova bankrota inherentnog kreditnim vrijednosnicama uz istovremene porezne uštede. Hibridne vrijednosnice obilježavaju kreditne vrijednosnice koje su okarakterizirane kao de facto vlasničke. Sljedeća tablica prikazuje osnovnu razliku između kreditnog i vlasničkog financiranja.

Tablica 1: Osnovne razlike između kreditnog i vlasničkog financiranja

Karakteristika	Kreditni izvori	Dionička glavnica
Kontrola	Odredbe ugovora o obveznicama/ kreditnog ugovora	Pravo glasa
Trošak izvora	Kamate	Dividenda
Porezni tretman troška	Kamate su trošak poslovanja i porezno odbitna stavka	Dividende nisu trošak Poslovanja već se isplaćuju Iz dobitka nakon obračuna poreza
Posljedice neplaćanja Troška	Bankrot	Nema zakonskih posljedica

Izvor: Vidučić, Pepur, Šimić-Šarić, (2018): Financijski menadžment, RRIF, Zagreb

4.5. Omjer vlastitih i tuđih izvora financiranja

U tržišnom gospodarstvu 100 postotno samofinanciranje to jest financiranje iz svojih vlastitih izvora nije moguće. Tvrtke pomoću određenih salda različitih obaveza koriste tuđe izvore financiranja. Gospodarstva kao i većina tvrtki znatno sporije bi se razvijali da su poduzeća koristila samo financiranje iz vlastitog kapitala, stoga je neophodno financiranje iz tuđih izvora. Postavlja se pitanje koliki udio tuđih izvora treba biti? Teorija i praksa utvrdili su da taj omjer treba biti 1:1. Odnosno poduzeće bi se trebalo financirati s 50% vlastitih izvora i s 50% tuđih izvora. Jednostavnije rečeno, tuđi izvori (sve vrste obaveza, dugova) ne bi trebali biti veći od vlastitih izvora (sve vrste vlastitog kapitala). Smatra se da je to teorijski donja granica udjela vlastitih izvora odnosno gornja granica udjela tuđih izvora.¹²

5. KREDITNO FINANCIRANJE U ODNOSU NA FINANCIRANJE

OBVEZNICAMA

5.1. Dugovne vrijednosnice

Osnovna dugoročna dugovna vrijednosnica je obveznica. Obveznice su po svojoj strukturi dugoročni dužnički vrijednosni papiri koji imaju rok dospijeca duže od jedne godine. Izdavatelj obvezuje primatelju obveznice je dužan tijekom određenog dogovorenog vremenskog razdoblja plaćati određen iznos, iznos kamate, te o dospijecu obveznice dužan je isplatiti glavnica. Financiranje obveznicama smatra se financiranje pomoću tuđeg kapitala (duga).¹³ Izdavatelj ili emitent obveznice je poduzeće ili institucija kojem su potrebna novčana sredstva za poslovanje. U Hrvatskoj su to državne institucije kao što su HNB, Ministarstvo financija RH, Državna agencija za osiguranje štednih uloga. Imatelj, odnosno kupac obveznice je investitor koji je kupio vrijednosni papir, obveznicu, i koji ga trenutno drži. Imatelj obveznice može ostvariti zaradu putem držanja obveznice kao: tekući dohodak koji se sastoji od isplate kamata, mogućnost zarade

¹² Marković, I. (2000.): Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava, FINANCIRANJE, Zagreb, str.24

¹³ HPB, <https://www.hpb.hr/hr/obveznice-6324/6324>, (pristupljeno 25.8.2021.)

zbog rasta tržišne vrijednosti kupljene obveznice i isplata nominalne vrijednosti obveznice po dospijeću.

Obveznice se moraju izdavati s već utvrđenom nominalnom vrijednošću, dok se cijena obveznice izražava u postotku s obzirom na nominalnu vrijednost, kao i kamate. Tokom emisije, kuponska stopa izdane obveznice jednaka je tržišnoj kamatnoj stopi. Posljedica toga je prodaja po nominalnoj vrijednosti. Tržišne kamatne stope padaju kako vrijeme prolazi, zbog čega obveznica nudi povrat koji je iznadprosječni pa se i prodaje po cijeni višoj od nominalne. Takve obveznice poznate su pod nazivom kao premijske obveznice. Ako dođe do rasta kamatnih stopa, obveznice više nisu toliko atraktivna investicija te se prodaju po cijeni ispod nominalne i nazivaju se diskontne obveznice.

Razlikujemo nekoliko vrsta obveznica, a to su¹⁴:

Hipotekarne obveznice su obveznice s pokrićem imovine tvrtke.

Zadužnice su obveznice i njihovo pokriće predstavlja opća kreditna sposobnost emitenta. O njoj svjedoči rejting koji je dodijeljen od agencije koja se bavi rangiranjem obveznica.

Obveznice s warrantima su one obveznice koje su emitirane s mogućnošću kupnje utvrđenog broja dionica kompanije emitenta, ali po cijeni koja je utvrđena na taj datum na ili prije njega.

Konvertibilne obveznice su obveznice koje vlasniku daju pravo zamjene za obične dionice tvrtke emitenta po već unaprijed određenoj cijeni. Na taj način investitoru se otvara mogućnost zarade kapitala dobitka u slučaju da cijena dionice poraste. Emitent je tada za spreman pristati na nižu stopu povrata, pa je kompaniji osiguran relativno jeftin izvor financiranja.

Obveznice na temelju dobitka pružaju investitorima kamatu samo kada emitent ostvari dobitak za kompaniju. Tvrtka zbog ovih obveznica nije u mogućnosti bankrotirati pa su one predstavljene kao nisko rizičan izvor. Ove obveznice se također nude prioriternim dioničarima čime se troškovi financiranja koji nisu porezno dobitna stavka (prioritetne dionice) zamjenjuju troškovima financiranja (kamate) koji to jesu.

Indeksirane obveznice se većinom koriste kod zemalja koje imaju visoku inflaciju ili kod zemalja s visokim inflacijskim očekivanjima. One imaju kamatu koja gradi temelj na kretanju

¹⁴ Vidučić, Lj. (2018): Financijski menadžment, RRIF, Zagreb, str. 171-172

indeksa kojim se mjeri promjena kupovne snage kao npr. indeks potrošačkih cijena, ili pak temelj kretanja cijene izabranog realnog dobra.

Izdavanje obveznica predstavlja zamjenu za kredite banaka i omogućuje sakupljanje brojnijih sredstava uz nižu kamatu. Poduzeće svaku izdanu obveznicu uvrsti na burzu i objavi tzv. prospekt u kojem se nalaze elementi obveznice, a to su: nominalna vrijednost, oblik obveznica, visina i dinamika isplate kuponskih kamata, valuta izdanja...

Prema načinu isplate glavnice i kamata, obveznice se dijele na dvije osnovne vrste, jednokratno isplative i višekratno isplative.¹⁵

- Jednokratno isplative obveznice ili obveznice bez kupona su obveznice kojim emitent ima obvezu vratiti pozajmljenu svotu investitorima na dan dospijeca. Ta jednokratna isplata u jednakosti je sa nominalnom vrijednosti izdanih obveznica koja je uvećana za iznos kamate. Ovakav tip obveznica se vrlo rijetko emitira.
- Višekratno isplative obveznice ili obveznice s kuponima se najčešće izdaju u razvijenim zemljama. Isplata glavnice duga se vrši jednokratno na dan njegovog dospijeca, dok se kamate isplaćuju višekratno, dva puta godišnje prema unaprijed dogovorenoj nominalnoj kamatnoj stopi tijekom vijeka trajanja zajma. Tijekom trajanja zajma ne mijenja se ni glavnica duga ni se ugovorena kamatna stopa pa ove obveznice nose nepromjenjive, odnosno fiksne kamate.

Danas u svijetu većinom dominiraju višekratno isplative obveznice te njihova svaka prodaja i kupnja pokreće određene novčane tijekove kod emitenta i investitora.

Emitentu prodaja (emisija) obveznica proizvodi dva novčana tijeka. Prvi novčani tijek su novčani primici od prodaje obveznica, on je jednokratni i nastaje u vrijeme prodaje obveznica. Drugi novčani tijek su višekratni novčani izdaci koji se isplaćuju investitorima u obliku fiksnih kamata u jednakim vremenskim razmacima i jednokratni novčani izdatak, isplata glavnice duga na dan dospijeca.

Kupnja višekratno isplativih obveznica investitorima proizvodi dva novčana tijeka, ali suprotnog predznaka. Prvi novčani tijek čine novčani izdaci za kupnju obveznica koji je jednokratni i nastaje u trenutku kupnje obveznica. Drugi novčani tijek su primici u obliku fiksnih kamata koje

¹⁵ Marković, I. (2000.): Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava, FINANCIRANJE, Zagreb, str. 139-140

investitori naplaćuju u jednakim vremenskim razmacima i novčani primitak od naplate pozajmljene glavnice na dan dospijeća obveznica.

5.2. Rizici financiranja obveznicama

Obveznice se smatraju manje rizičnim ulaganjem jer se njihovim ulaganjem drži do dospijeća. Osim rizika inflacije javlja se i rizik da izdavatelj obveznice možda neće moći podmiriti sve svoje obveze, plaćati kamate te isplatiti uloženu glavicu. Takav rizik naziva se kreditni rizik. Pri donošenju investicijske odluke u obzir se najviše uzima kreditna sposobnost samog dužnika. Ono što većinom utječe na tržišnu cijenu obveznice je izmjena kreditne sposobnosti izdavatelja. Osim kreditnog rizika javlja se i tržišni rizik. Dnevne promjene koje se događaju na financijskim tržištima imaju veliki utjecaj na obveznice jer se cijene na temelju ponude i potražnje svakodnevno uspostavljaju. Držanjem obveznica do dospijeća investitor prima otkupnu cijenu kako je naveden u uvjetima obveznica, no ukoliko se obveznica proda prije dospijeća, investitor dobiva trenutnu tržišnu cijenu. Tržišna cijena je regulirana ponudom i potražnjom i nije unaprijed poznata. Valutni (tečajni) rizik proizlazi iz volatilnosti budućih kretanja tečaja na tržištu obzirom da obveznice mogu biti denominirane u različitoj valuti od domicilne. Prilikom negativnih kretanja valute gdje je obveznica izdana u odnosu na lokalnu, imatelj obveznice gubi na vrijednosti ulaganja. Sve to vodi do rizika likvidnosti.¹⁶

Rizik sposobnosti povećavanja duga vezan je za pojam financiranja obveznicama, što se dalje povezuje uz pojam poslovne i financijske poluge.

U poslovnom svijetu, poluga se odnosi na upotrebu fiksnih troškova radi povećanja profitabilnosti. Poslovna poluga se odnosi na fiksne troškove poslovanja vezane uz proizvodnju dobara i usluga. Poduzeća sa visokom poslovnom polugom osjetljiva su na promjene u visini prodaje. Dobitak iz poslovanja se znatno smanjuje u slučaju da dođe do pada prodaje. Ukoliko

¹⁶DODATAK 1 Općim uvjetima poslovanja s financijskim instrumentima, https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjF0tCjne_yAhVnAxAlHcG_DGwQFnoECAQQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.hpb.hr%2FUserDocsImages%2Finvesticijsko-bankarstvo%2Fbrokeri%2FDODATAK_1_Op_im_uvjetima_-_Vrste_i_zna_ajke_financijskih_instrumenata_i_s_njima_povezanih_rizika_2016.pdf&usg=AOvVaw2QbQI8bfgorvKs34I_u8X3, (pristupljeno 1.9.2021)

poduzeće koje ima visoku poslovnu polugu odluči kao izvor financiranja odabrati zaduživanje to povećava rizik poduzeća jer je preuzelo dodatnu fiksnu obvezu, a to su kamate na dug.

Financijska poluga predstavlja udio duga u strukturi kapitala. Najveći učinak financijska poluga ima kod porasta vanjskog financiranja društva i porasta rentabilnosti vlastitog kapitala. Financijska poluga se smatra jednim od korisnijih pokazatelja jer menadžerima daje informacije o osjetljivosti profitabilnosti društva na promjene koje se odvijaju između financijskog duga i kapitala u strukturi bilance. Kao jedan od bitnijih problema pri korištenju financijske poluge je balansiranje financiranja profitabilnosti društva do kojeg dolazi zbog zaduživanja i troška posuđenog kapitala iz čega proizlazi i rizik financijske poluge, a to je gomilanje gubitaka.

5.3. Prednosti i nedostaci financiranja kreditom i emisijom obveznica

Svaki izvor financiranja ima svoje prednosti i nedostatke te odluka o izboru izvora financiranja ovisit će upravo o njima.

Prva važna prednost financiranja bankovnim kreditima naspram financiranja uz emisiju obveznica je fleksibilnost kredita te mogućnost promjene uvjeta istog. Bankovni kredit ima mogućnost naknadne promjene uvjeta kreditiranja zato što se ugovori sklapaju uglavnom s jednim zajmoprimcem, dok se u emisiji obveznica dogovori postižu s više kreditora. S obzirom na njihovu disperziranost na tržištu mogućnost promjena uvjeta je manja.¹⁷

Nadalje, prednost bankovnog kredita je spremnost komercijalne banke da pripomogne dužnicima koji su u financijskim problemima, pa će zbog toga menadžeri velikih kompanija uvijek primarno birati financiranje kroz bankovne kredite. Također niži trošak bankovnih kredita je velika prednost na tržištu, s obzirom na emisiju obveznica.

Troškovi emisije obveznica su većinom fiksni pa je i isplativost financiranja emisijom obveznica povezana s ekonomijom obujma fiksnih troškova emisije u ukupnoj vrijednosti emisije obveznica. Analizirajući američko tržište obveznica može se zaključiti da je tržište obveznica isplativo tek kad prijeđe sto milijuna dolara, dok je tržište kredita isplativije za puno manji iznos.

¹⁷ Lider (2016) Financiranje tvrtke: Je li bolje uzeti kredit ili emitirati obveznice?, <https://lider.media/>, 23.8.2021.

S obzirom na to, velika poduzeća koja imaju želju za visokim kapitalom često će posezati za tržištem obveznica te će se manje financirati na bankovnom tržištu jer se tako prikuplja manji iznos kapitala.

Prednost financiranja emisijom obveznica je niži trošak kapitala koji za posljedicu ima smanjenje ukupnog troška financiranja poduzeća. Financiranje emisijom obveznica moguće je pribaviti veće količine kapitala. Kako bi prikupili veliku količinu kapitala koji će biti potreban za financiranje, poduzeća izlaze na financijska tržišta. Jedan od dodatnih motiva financiranja emisijom obveznica je i mogućnost optimiranja strukture duga u poduzeću kao i smanjenje rizika reinvestiranja. Dospijee bankovnog kredita puno je kraće od emisije obveznica pa je i financiranje tuđim kapitalom mnogo riskantnije što je dospijee duga kraće.

Emisijom obveznica pruža se veća sloboda u vidu financijskog i investicijskog odlučivanja. Bankovni kredit predstavlja namjenski oblik financiranja, te kapital koji se tada prikupi kreditom usmjerava se izričito na ulaganja za koje je novac unaprijed odobren. Sredstva koja se pritom prikupe većinom su nenamjenska, odnosno njihova osnovna namjena je financiranje dugoročnih ulaganja. Poduzeće tako slobodno odabire investicijske projekte u koje će uložiti prikupljeni novac. Za poduzeće koje želi dobiti bankovni kredit najčešće treba osigurati manji ili veći vlastiti udjel u financiranju investicije čime se stvara dodatno opterećenje koje ne postoji u slučaju financiranja obveznicama.¹⁸

¹⁸ Lider (2016) Financiranje tvrtke: Je li bolje uzeti kredit ili emitirati obveznice?, <https://lider.media/>, 23.8.2021.

6. FINANCIRANJE KREDITIMA: PRIMJER HPB BANKE

6.1. Povijest HPB banke

Slika 4. Logo HPB banke

Izvor: Hrvatska poštanska banka, <https://www.hpb.hr/>

Hrvatska poštanska banka (HPB) osnovana je u listopadu 1991. godine sa sjedištem u Zagrebu u vlasništvu Hrvatske pošte. U početku svog osnivanja banka oslanja na široku mrežu poslovnica Hrvatskih pošta što joj daje veliku prednost u uslugama prema stanovništvu. To je najveća banka u hrvatskom vlasništvu i jedna je od najvažnijih financijskih institucija u Hrvatskoj s više od 600 tisuća klijenata i oko tisuću zaposlenika. Banka je registrirana za sve novčane, depozitne, kreditne i garancijske poslove s pravnim osobama i sve bankarske poslove uključujući i poslove platnog prometa. Zadnjih 30 godina poslovanja Hrvatske poštanske banke mijena se vlasnička struktura koja je tokom vremena imala uspone i padove. Unatoč svim nedaćama, HPB banka je banka koju karakterizira tržišni udio koji je veći od 1 posto.

Prva godina rada banke u ratnim okolnostima obilježila je pad ukupne gospodarske i investicijske aktivnosti u Hrvatskoj, pad životnog standarda, visoka stopa inflacije, monetarna nedisciplina i povećanje fiskalnih davanja. Unatoč negativnim utjecajima ratnih okolnosti banka je i dalje težila postati banka znanja koja je spremna na brze promjene koje tehnološki razvoj nosi sa sobom. Prva podružnica banke otvorena je u Splitu u travnju 2003. godine. Godine 2019., Jadranska banka i HPB-Stambena štedionica pripojene su Hrvatskoj poštanskoj banci.

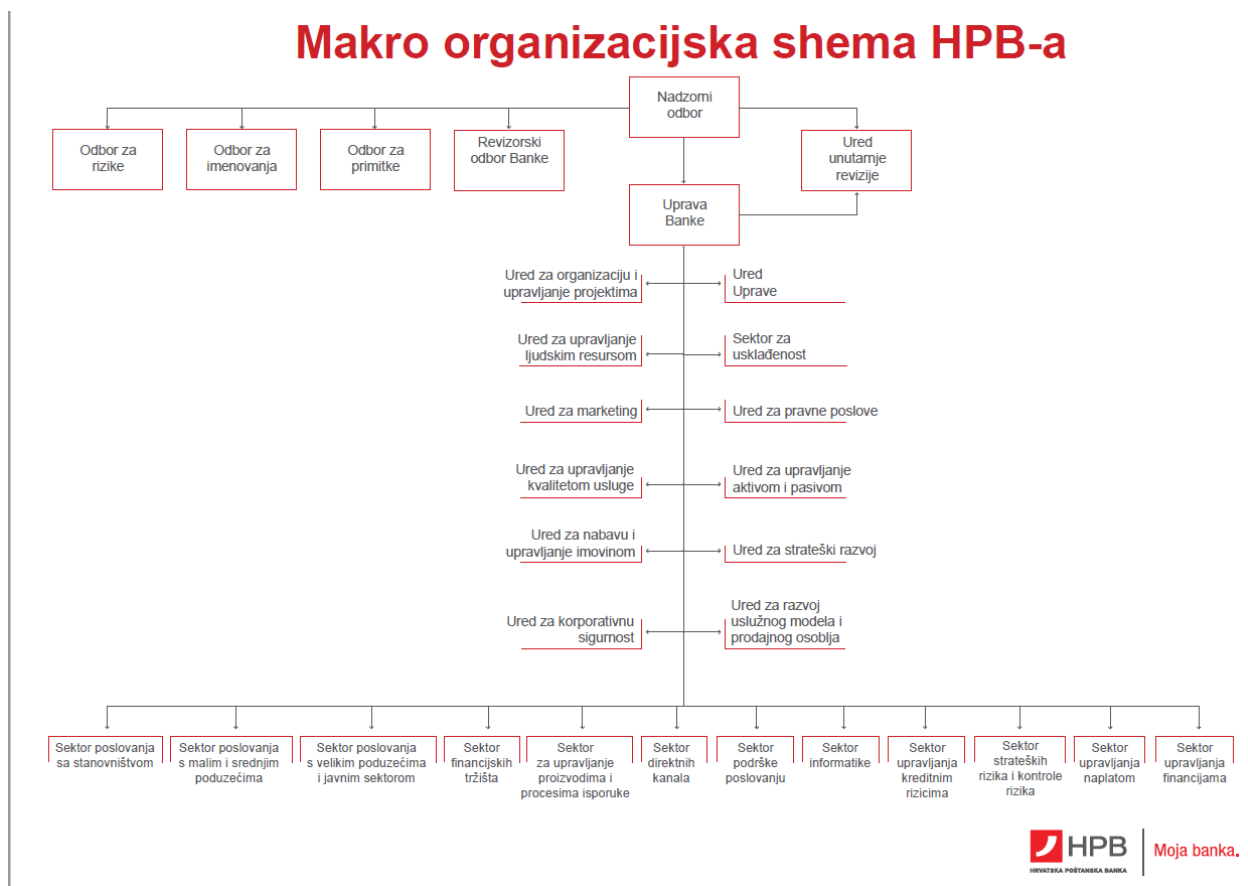
Kako bi uspješno poslovala u budućnosti te nastavila sa pozitivnim rezultatima vrlo je bitno imati određenu viziju i misiju. Vizija HPB banke je ta što je ona banka u hrvatskom vlasništvu s

relevantnim tržišnim utjecajem koja na najbolji način brine o klijentima, dioničarima i zajednici, dok sa misijom stvara uvjete za bolji život u Hrvatskoj.

6.2. Organizacijska struktura HPB banke

Organizacijska struktura predstavlja sastav i građu same organizacije. Označava temeljni mehanizam upravljanja djelovanjem organizacije te predočuje specifičan način njenog funkcioniranja.

Poslovanje banke organizacijski je ustrojeno kroz 25 organizacijskih jedinica koje si dijele na 13 sektora i 12 ureda kako je prikazano na slici u nastavku.

Slika 5. Organizacijska struktura HPB banke

Izvor: Hrvatska poštanska banka, <https://www.hpb.hr/hr/osnovne-informacije/118>, 25.8.2021.

6.3. Krediti HPB banke

S obzirom da današnje banke nisu ograničene samo na financijsko poslovanje već šire svoje usluge izvan klasičnih okvira, banka se definira kao institucija, a ne kao financijska institucija. Glavni bankovni posao je prikupljanje i uzimanje sredstava jer posuđuje sredstva u jednog subjekta te ima obavezu prema istom. Da bi sredstva prikupila, banka može koristiti različite načine, može ih prikupiti kao kredite ali i kao depozite. Nakon što sredstva prikupi njezin glavni cilj nije zadržati ih u svojoj blagajni, već dalje plasirati ostalim subjektima.¹⁹

HPB banka u svojoj ponudi klijentima nudi tri vrste kredita: nenamjenski gotovinski krediti, namjenski kredit i stambeni krediti. Kroz razni izbor usluga klijenti imaju mogućnost ugovaranja kredita uz određene pogodnosti.

6.3.1. Nenamjenski gotovinski krediti

Nenamjenski gotovinski krediti su krediti koji su brzi i jednostavni te se u kratkom roku mogu realizirati. Također omogućuju raspolaganje gotovinom te financiranje potreba i želja. Glavno obilježje nenamjenskih kredita je to što ih banka odobrava klijentu koji nije dužan banci objasniti za što će ta sredstva biti potrošena i kako će ih sam klijent upotrijebiti i s njima raspolagati. Ovi krediti mogu se koristiti za dizanje novca u traženom iznosu, kupovinu automobila, motora, bicikla i sl., obrazovanje, rekreaciju, hobije ili putovanja...

Pri odobravanju nenamjenskog gotovinskog kredita potrebni su sljedeći dokumenti:²⁰

- Zahtjev za kredit / online kreditni zahtjev
- Svi potrebni spisi koji su bitni kod utvrđivanja kreditne sposobnosti
- Svi potrebni dokumenti obvezni kod kredita kod kojih se upisuje hipoteka na nekretninu

Ugovaranje nenamjenskih kredita moguće je do 40.000,00 eura ili do 300.000,00 kuna sa najnižom kamatnom stopom od 5,05% i rokom otplate do 10 godina.

¹⁹ Gregurek, M. i Vidaković, N. (2013.): Bankarsko poslovanje, RRIFplus d.o.o., Zagreb, str. 9

²⁰ Nenamjenski gotovinski krediti, <https://www.hpb.hr/hr/nenamjenski-krediti/162>

Pogodnosti koje nenamjenski kredit nudi su:²¹

- Kamatna stopa koja je manje naspram kamatne stope koja se obračunava na prekoračenje
- Dulji otplatni rok
- Otplaćivanje u mjesečnim novčanim iznosima te osim obračunate kamate otplaćuje i dio glavnice

Pogodnosti prekoračenja koje pruža:

- Brza realizacija
- Nisu potrebni jamci
- Samostalno određivanje tempa korištenja i povrata sredstava

Tablica 2: Vrste nenamjenskih kredita

Vrsta kredita	Kamatna stopa	Rok otplate	Iznos kredita ^P
Nenamjenski kredit s promjenjivom kamatnom stopom	5,15% za kredite u eurima 5,05% za kredite u kunama	Do 10 godina	1.500,00-40.000,00 eura 10.000,00-3000.000,00 kuna
Nenamjenski kredit s kombinacijom kamatnih stopa	Fiksna u prvih 5 godina otplate i iznosi: 5,55% za kredite u kunama i 5,65% za kredite u eurima	Do 10 godina	1.500,00-40.000,00 eura 10.000,00-300.000,00 kuna
Nenamjenski kredit za umirovljenike	5,95%	Do 7 godina	3.000,00-45.000,00 kuna
Nenamjenski hipotekarni kredit	4,65%	Do 20 godina	15.000,00-150.000,00 eura

²¹ Hrvatska poštanska banka-nenamjenski krediti, <https://www.hpb.hr/hr/nenamjenski-krediti/162>, 26.8.2021.

Lombardni kredit	Mogućnost fiksne i promjenjive kamatne stope	Do 20 godina	-
-------------------------	--	--------------	---

Izvor: Hrvatska poštanska banka, <https://www.hpb.hr/hr/nenamjenski-kredit/162>, (pristupljeno 26.8.2021)

6.3.2. Namjenski krediti

HPB banka u svojoj ponudi klijentima nudi i razne vrste namjenskih kredita. Namjenski krediti su oni krediti gdje se sredstva troše u svrhu za koju su odobreni. S obzirom na nenamjenske kredite, ovi krediti imaju nižu kamatnu stopu. Od namjenskih kredita razlikuju se turistički kredit, kredit za podmirenje prešutnog prekoračenja i kredit za školarinu.

Tablica 3. Vrste namjenskih kredita

Vrsta kredita	Kamatna stopa	Rok otplate	Iznos kredita
Turistički kredit	3,75% za kredite u eurima 4,25% za kredite u kunama	Do 20 godina	2.500,00-250.000,00 eura 20.000,00-2.000.000,00 kuna
Kredit za podmirenje prešutnog prekoračenja	Fiksna kamatna stopa od 7,20%	Do 12 mjeseci	40.000,00 kuna
Kredit za školarinu	4,65%	Do 8 godina	700,00-20.000,00 eura

Izvor: Hrvatska poštanska banka, <https://www.hpb.hr/hr/namjenski-kredit/164>, (pristupljeno 26.8.2021)

6.3.3. Stambeni krediti

Stambeni kredit je kredit koji klijent uzima ukoliko ima obvezu financirati kupnju, građenje i nadzor, rekonstrukciju nekretnine uz kupnju stana ili kuće ili refinanciranje postojećeg stambenog kredita.²² Kredit se može otplatiti do 67. godine života u iznosu do 265.000,00 eura ili do 2.000.000,00 kuna. Rok otplate je 30 godina sa kamatnom stopom od 2,9%. HPB u svojoj ponudi ima POS stambeni kredit, stambeni kredit uz promjenjivu kamatnu stopu, stambeni kredit s kombinacijom kamatnih stopa i stambeni kredit bez hipoteke.

Tablica 4. Vrste stambenih kredita

Vrsta kredita	Kamatna stopa	Rok otplate	Iznos kredita
POS stambeni kredit	2,85% za kredite u eurima i fiksna je u prve dvije godine	Do 20 godina	Do 70% vrijednosti predugovora o kupoprodaji
Stambeni kredit uz promjenjivu kamatnu stopu	2,9% za kredite u eurima 3,30% za kredite u kunama	Do 30 godina	10.000,00-265.000,00 eura 75.000,00-2.000.000,00 kuna
Stambeni kredit s kombinacijom kamatnih stopa	Fiksna kamatna stopa u iznosu od 3,5% za kredite i u eurima i u kunama	Do 30 godina	10.000,00-265.000,00 eura 75.000,00-2.000.000,00 kuna
Stambeni kredit bez hipoteke	4,5% za kredite u eurima 4,9% za kredite u kunama	Do 10 godina	Do 30.000,00 eura Do 220.000,00 kuna Do 40% odobrenog iznosa kredita plaća se u gotovini

Izvor: Hrvatska poštanska banka, <https://www.hpb.hr/hr/stambeni-krediti-34/34>, (pristupljeno 26.8.2021.)

²² Hrvatska poštanska banka, <https://www.hpb.hr/hr/stambeni-krediti-34/34>, (pristupljeno 26.8.2021.)

7. ZAKLJUČAK

Kredit predstavlja temeljnu uslugu koju banka obavlja i najčešći je oblik plasmana sredstava banke. Odobravanje kredita stanovništvu i poduzećima predstavlja važnu polugu gospodarskog rasta i razvoja zemlje. Krediti i zaduživanje sastavni su dio ljudske civilizacije te su sve više prisutni u ljudskim životima. Odobravanjem kredita zadovoljavaju se potrebe građana, gospodarstava i društva

Ovisno o njihovoj namjeni krediti se razlikuju po svojoj strukturi i karakteristikama. Iako predstavljaju vrlo složen i riskantan posao sadrže razne pogodnosti financiranja kao što su praktičniji pristup vjerovniku te lakoću pristupa kreditima posebno za male i srednje tvrtke. Krediti se odobravaju utvrđivanjem kreditne sposobnosti dužnika prema određenim pravilima. S obzirom na današnju situaciju covid-19 krize, pada zaposlenosti i realnih plaća i klijenti i bankari su na oprezu sa kreditnim plasmanima. Stoga se vrlo pažljivo preispituje ispunjavanje uvjeta za potrebne zajmove. Cijenu kredita predstavlja efektivna kamatna stopa i ona prikazuje koliko kredit klijenta zapravo košta. Kada pričamo o roku dospijea određenih kredita, možemo ih podijeliti na kratkoročne, dugoročne i srednjoročne kredite. Uključujući sve čimbenike koji utječu na povrat kredita, možemo zaključiti da su rok i povrat obrnuto proporcionalni, to jest što je duži rok otplate kredita manja je vjerojatnost vraćanja istog.

Hrvatska poštanska banka nudi izvrsnost i transparentnost u poslovanju te pruža kvalitetne usluge s ciljem postizanja što većeg povjerenja klijenata. Svakodnevno stvara inovativne proizvode i usluge, a istinska briga i posvećenost klijentima im je na prvom mjestu. Posluje već dugi niz godina sa raznim vrstama kredita koje nudi u eurima i kunama uz različite kamatne stope.

HPB sudjelovanjem u različitim aktivnostima i projektima dovodi do napretka društva i razvoja cijele društveno odgovorne institucije. Povećanjem standarda društvenog razvoja potiče i druge na sudjelovanje te doprinosi općoj dobrobiti cijelog društva brigom za zaposlenike, ulaganjem u njihov razvoj, povećanjem dostupnosti klijentima...

POPIS LITERATURE

1. Gregurek, M. i Vidaković, N. (2013): Bankarsko poslovanje, RRIFplus d.o.o., Zagreb
2. Tomašević, J. (2004.): Novac i kredit, DOM I SVIJET, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
3. Tominić, D. (2014.): Krediti stanovništvu u Erste banci, Diplomski rad, Sveučilište u Rijeci, Ekonomski fakultet, Rijeka
4. Marković, I. (2000.): Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava, RRIF d.o.o., Zagreb
5. Slak Fumić, J. (2019.): Završni rad, Bankarski krediti SME sektoru u Hrvatskoj, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac
6. Domančić, P., Nikolić, N. (1994): Monetarne funkcije i financiranje razvoja, Ekonomski fakultet Split, Split
7. Vidučić, Lj. (2018): Financijski menadžment, RRIF, Zagreb
8. Lovrinović, I. i Ivanov, M. (2009.): Monetarna politika, RRIF, Zagreb
9. Moj-bankar.hr (2021.): Krediti, raspoloživo na: <http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/K/Krediti> (pristupljeno 15.8.2021.)
10. Hrvatski institut za financijsku edukaciju (2021.): Krediti, raspoloživo na <http://www.hife.hr/sadrzaj/kredit/1#vrste-kredita> (pristupljeno 15.8.2021)
11. Hrvatska narodna banka, <http://www.hnb.hr>, (pristupljeno 20.8.2021.)
12. Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33841>, (pristupljeno 13.8.2021.)
13. HPB, <https://www.hpb.hr/hr/obveznice-6324/6324>, (pristupljeno 21.8.2021)
14. Lider (2016.), <https://lider.media/> (pristupljeno 25.8.2021)
15. Hrvatska poštanska banka, <https://www.hpb.hr/>, (pristupljeno 25.8.2021)

16. Hrvatska poštanska banka: O nama, raspoloživo na: <https://www.hpb.hr/hr/osnovne-informacije/118> (pristupljeno 26.8.2021.)

17. Hrvatska poštanska banka: Krediti, raspoloživo na: <https://www.hpb.hr/hr/kredit/16> (pristupljeno 26.8.2021.)

POPIS TABLICA

Tablica 1: Osnovne razlike između kreditnog i vlasničkog financiranja.....	13
Tablica 2: Vrste nenamjenskih kredita.....	23
Tablica 3: Vrste namjenskih kredita.....	24
Tablica 4: Vrste stambenih kredita.....	25

POPIS SLIKA

Slika 1: Financiranje poslovanja proizvodnog poduzeća.....	11
Slika 2. Logo HPB banke.....	21
Slika 3. Organizacijska struktura HPB banke.....	22

SAŽETAK

Kredit nakon novca predstavlja važan pojam financiranja te je njegova upotreba postala svakodnevna. Koristimo ga u razne svrhe i sve više postaje nezaobilazan pratitelj tržišnog gospodarstva. Možemo ga još definirati kao i novčani dužničko-vjerovnički odnos gdje je od strane vjerovnika kredita, odnosno banke, dopušteno pravo korištenja iznosa novčanih sredstava dužniku na neko određeno vrijeme te uz ugovorene uvjete i stope povrata. Krediti kao i svaki izvor financiranja ima svoje prednosti i nedostatke, a kao najveća prednost ističe se pristupačnost poduzećima. Svaka banka u svojoj ponudi ima razne vrste kredita koji mogu biti kratkoročni, srednjoročni i dugoročni. Osim financiranja kreditom važnu ulogu predstavlja i financiranje obveznicama. U ovom radu dana je njihova usporedba te je detaljno objašnjen pojam, vrsta i uloga kredita uz poseban naglasak na ponudu kredita u Hrvatskoj poštanskoj banci.

Ključne riječi: kredit, obveznice, dužničko-vjerovnički odnos, Hrvatska poštanska banka

SUMMARY

After money, loans are an important concept of financing which is being used everyday. We use it for various purposes and it is increasingly becoming an unavoidable companion of the market economy. We can also define it as a monetary debtor-creditor relationship where the creditor of the loan, ie the bank, allows the right to use the amount of funds to the debtor for a certain period of time and with the agreed terms and rates of return. Loans, like any source of financing, have their advantages and disadvantages, and the biggest advantage is the accessibility to companies. Each bank offers various types of loans that can be short-term, medium-term and long-term. In addition to credit financing, bond financing also plays an important role. This paper compares them and explains in detail the concept, type and role of loans with special emphasis on the loan offer in Hrvatska poštanska banka.

Keywords: loan, bonds, debtor-creditor relationship, Hrvatska poštanska banka